Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.

Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unu anu 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
la administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unu anu 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anu 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unu esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtu abonamentele câtu şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 20. Braşovŭ, Joi, 26 Ianuarie (7 Februarie) 1895.

Alegerĭ sub Banffy.

Braşovŭ, 25 Ianuarie v. 1895

Nu de geaba amŭ intratŭ în zodia lui Banffy, căcĭ sub stăpânirea lui corupţiunile, abusurile şi pressiunile electorale au şi începutŭ sĕ ia unŭ avêntŭ, ce promite a ajunge la acelaşĭ nivelŭ, la care se afla în paşalicurile stăpânite odinióră de elŭ.

Scimŭ, că în comitatele Solnocŭ-Dobâca şi Bistriţa-Năsĕudŭ, stăpânite odinióră de Banffy, acesta a avutŭ meritulŭ de-a introduce mai întâiu sistema *alegerilorŭ prin enunciaţiune*, ér nu prin votare. Funcţionarii administrativĭ ai comitatului se alegeau aşa, că Banffy se presenta în adunare şi, fără de-a mai admite vre-o votare, se mărginea simplamente de-a enunţa, că „*alesŭ*" e cutare şi cutare. Alegĕtorii trebuiau sĕ ia cunoscinţă aceste enunciaţiunĭ şi sĕ tacă, căcĭ şi aşa protestările lorŭ nu ajutau nimicŭ. Ce făcea Banffy era făcutŭ şi nimenĭ nu putea sĕ cârtéscă în contra lui, căcĭ guvernŭ ungurescŭ, pressă ungurescă, opiniune publică ungurescă: tóte sprijiniau pe Banffy.

Pe atuncĭ însĕ Banffy îşĭ esercia atotŭ-puternicia sa numai faţă cu Românii şi Saşii din puşalicurile sale şi de aceea 'i se prindeau tóte. Dér étă, că róta sorţii a adusŭ cu sine, ca Banffy sĕ fiă astădĭ stăpânŭ nu numai peste două comitate locuite de Românĭ, ci peste ţéra întrégă. Ceea ce elŭ făcea atuncĭ între aplausele intregei „lumĭ ungurescĭ", face şi astădĭ. La alegerile intregitóre ce s'au făcutŭ ḑilele aceste, pentru a stórce mandatele de deputaţĭ pentru noii miniştri, s'au făcutŭ atâtea presiunĭ, atâtea abusurĭ şi corupţiunĭ, încâtŭ insa-şĭ pressa maghiară pare a se pune pe gândurĭ şi în articolĭ lungĭ de fondŭ îşĭ esprimă îngrijirea asupra urmărilorŭ, la carĭ au sĕ ducă aceste stărĭ de corupţiune şi depravaţiune.

Mulţumită acestorŭ mĕsurĭ de violenţă şi corupţiune, Banffy şi soţii sĕi din ministeriu, afară de Wlassics, a cărui alegere încă este pendentă, au eşitŭ învingĕtorĭ. Invingerea lorŭ însĕ adĭ nu mai e aplaudată de „lumea ungurescă". Aceleaşĭ fapte, în carĭ pressa maghiară găsia înainte întruparea celui mai înaltŭ idealŭ alŭ patriotismului, astădĭ suntŭ privite din partea ei ca o decadenţă morală ruşinósă şi fatală pentru viitorulŭ patriei.

Dér nu Banffy e de vină pentru avêntulŭ, ce se vede, că l'au luatŭ din nou presiunile şi corupţiunile de totŭ feliulŭ, ci sistemulŭ, care l'a adusŭ la cârmă. Cu acestŭ sistemŭ sĕ-şĭ tragă socotéla oposiţia maghiară, décă vré sĕ aibă vre-odată alegerĭ libere.

O foiă română despre băncile române

Sub acestŭ titlu „Budapesti Hirlap" dela 2 Febr. n. c. face unŭ scurtŭ reasumatŭ, falsŭ şi tendenţiosŭ alŭ articulului din „Gazetă" dela 18(30) Ianuarie, privitorŭ la „băncile nóstre". Observările nóstre critice, leale şi binevoitóre, cu privire la neajunsurile, ce s'au ivitŭ icĭ şi colo la câte unŭ institutŭ de banĭ în defavorulŭ ţĕranului nostru agricultorŭ, fóia ungurescă se silesce a le da unu înţelesŭ falsŭ şi generalŭ susţiindŭ, că amŭ fi afirmatŭ, că gestiunea afacerilorŭ băncilorŭ nóstre ar fi abusivă.

Celŭ ce a cetitŭ articululŭ amintitŭ alŭ „Gazetei" s'a pututŭ convinge, că elŭ a fostŭ câtŭ se póte de simpaticŭ institutelorŭ nóstre de banĭ, despre carĭ amŭ ḑisŭ, că „trebuescŭ sprijinite, înmulţite şi încuragiate". Dér amŭ avutŭ în vedere şi delăturarea unorŭ scăderĭ, ce s'au ivitŭ icĭ şi colo, şi amŭ cerutŭ ca adunările generale de acţionarĭ sĕ stăruéscă a îndrepta „abusurile faţă cu poporulŭ", ce s'au observatŭ „în unele localităţĭ, dintre carĭ o parte au fostŭ indicate în colónele fóiei nóstre" („Gaz. Trans." dela 15(27) Ian. a. c.) Pentru toţĭ, câţĭ au urmăritŭ cu atenţiune fóia nóstră trebue sĕ fiă clarŭ, că n'amŭ înţelesŭ şi n'am pututŭ înţelege aicĭ gestiunea afacerilorŭ băncilorŭ nóstre, care este supusă controlului legalŭ şi căreia noi înşi-ne i-amŭ datŭ testimoniulŭ celŭ mai mai strălucitŭ, constatândŭ că aceste insritute se află „tóte în stare înfloritóre" — ci amŭ înţelesŭ numai şi numai neajunsurile, ce se nascŭ pentru poporŭ, de-o parte prin faptulŭ, că icĭ şi colo i-se punŭ banĭ relativŭ preá scumpĭ la disposiţiă şi nu totdéuna în cea mai lesniciósă şi priinciósă formă, de altă parte prin aceea, că agenţii dela câte unŭ institutŭ nu povĕţuescŭ poporulŭ în de ajunsŭ asupra indatoririlorŭ sale şi astfelŭ ţĕranii noştri îndură, prin negligenţă şi nepunctualitate, cheltuielĭ, de carĭ arŭ puté fi scutiţĭ.

A înţelesŭ de sigurŭ şi fóia maghiară că numai aceste scăderĭ le-amŭ avutŭ în vedere, dér a durut'o, că amŭ pledatŭ contra „acelorŭ fruntaşĭ românĭ, carĭ stau cu manile în sînŭ şi lasă ca în ţinuturĭ curatŭ românescĭ sĕ se înfiinţeze băncĭ streine" şi de aceea s'a folositŭ de ocasiă spre a agita éră'şĭ puţintelŭ în contra institutelorŭ nóstre de banĭ.

Acésta nu ne surprinde, căcĭ bine scimŭ cum cugetă şoviniştii ungurĭ despre băncile nóstre.

Nu ne surprinde nicĭ faptulŭ, că „*Tribuna*" din Sibiiu află corectă interpretarea ce-o dă fóia ungurescă articulului nostru, de-órece acéstă fóiă românéscă a făcutŭ şi face mereu acelaşĭ lucru faţă cu noi, intervertindŭ şi falsificândŭ sensulŭ articulilorŭ noştri pentru a lovì în noi şi în alţii.

De astădată îĭ este binevenitŭ a ḑice: étă „Gazeta" acusă băncile nóstre şi dă ocasiune foiei maghiare de a le ataca!

Când „Tribuna" agita în modulŭ celŭ mai pătimaşŭ contra celui mai vechiu şi mai însemnatŭ institutŭ de creditŭ românŭ, atunci óre ea lua în apĕrare băncile române faţă cu Ungurii?

Dér „Tribuna", care la atâtea somărĭ ale nóstre ca sĕ se esplice şi se arate pe ce 'şĭ întemeiéză clevetirile şi defăimările contra nóstră, n'a rĕspunsŭ până adĭ nimicŭ, — mai are încă obrazulŭ sĕ ne „someze" de-a „lămuri chestia".

Ei bine, ea este pe deplinŭ lămurită prin modulŭ cum esploatéză „Tribuna" în numerulŭ sĕu dela 25 Ianuarie (5 Febr.) în contra „Gazetei", observările tendenţióse şi false ale fóiei maghiare.

E prea bătătóre la ochĭ afinitatea între tactica luĭ „Budapesti Hirlap" şi tactica „Tribunei".

Se potŭ lua de mână.

Roma locuta est.

II.

Cine a inventatŭ „Dacoromanismulŭ?"

Am se v'o spunŭ!

Sĕ nu vĕ spăriaţĭ, căcĭ n'are se între nimenĭ în puşcăriă. Respunsulŭ e forte simplu: Frica, sfânta friculiţă! Psichologicesce este constatatŭ, că frica e urmarea unui pericolŭ realŭ, séu alŭ unuia închipuitŭ. *Este frica Maghiarilorŭ de „Dacoromanismŭ" închipuită, séu e în adevĕrŭ basată?* Acésta trebuia s'o dovedéscă jupânulŭ Ovári (pardonŭ că nu-lŭ scriu cu „y", nu şi-a produsŭ diploma nobilitară), ér nu aceea, că: „*are Dacoromanismulŭ basă*, séu ba? Décă nu-i întemeiată frica, atuncĭ pĕcatŭ de ostenéla şi banii risipiţĭ pentru „colindele" domniei sale, căcĭ totŭ ce n'are basă, se risipesce. Din contră, décă frica este basată, adecă: „décă astfelŭ ar fi scrisŭ în stele", atuncĭ: *Hielft ka Weinen**).

Sĕ ne arate însĕ d-lŭ Ovári, nu unŭ actŭ publicŭ, nicĭ unŭ ḑiarŭ, mĕ mulţumescŭ chiar cu unŭ călindarŭ românescŭ, unde ar sta scrisŭ, că Românii înainte de anulŭ 1848 ar fi pomenitŭ măcarŭ cuvêntulŭ „Dacoromanismŭ", cu atâtŭ mai puţinŭ, că ei ar fi vrutŭ sĕ demonstreze, că acestŭ pămêntŭ fiindŭ Dacia-română, ei ar avé dreptŭ, ba chiar datorinţă sĕ lucre la reînvierea „Dacoromâ-

*) Atuncĭ nu-i scăpare.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de *Vasilie Moldovanŭ.*

(18) (Urmare).

Intr'unŭ târḑiu tăcerea a curmat'o unŭ bĕtrânŭ cu cuvintele: Vedĭ, aşa ar trebui sĕ le facă la unii ca aceştia în loculŭ.

— Ba ar trebui spânduraţĭ de limbă, ḑise alŭ doilea.

— Ba pe furcile, carĭ le-au ridicatŭ ei, ḑise alŭ treilea.

— Ce-ar fi trebuitŭ sĕ facemŭ, séu mai bine, ce-ar fi trebuitŭ sĕ nu facemŭ, o sciu şi am sciut'o, rĕspunsei eu. Mai sciu însĕ şi aceea, ómeni bunĭ şi de omeniă, că ce s'a făcutŭ acum, urmărĭ bune nu va avé, nu atâtŭ pentru mine, care şi aşa sunt orânduitŭ pentru furcĭ, de vorŭ pute pune mâna pe mine, déră mai multŭ pentru d-vóstrĕ. Eu uşorŭ mĕ potŭ face nevĕḑutŭ, însĕ d-vostrĕ rĕmâneţĭ aicĭ şi atuncĭ, ce veţĭ face?

— De noi nu te îngriji; de vorŭ aduce cătane împĕrătescĭ pe capulŭ nostru, ne plecămŭ, ele potŭ sĕ şédă până vorŭ mânca totŭ ce avemŭ, că décă vorŭ găta totŭ, se vorŭ duce cum au venitŭ, déră feciorii noştri la Kossuth nu vorŭ cătănĭ, éră d-ta păzesceţĭ capulŭ, rĕspunseră mai mulţĭ deodată.

Intre sfaturĭ de-asemenea natură veni nóptea, mulţimea dispărŭ pe încetulŭ de totŭ, éră eu rĕmânêndŭ singurŭ fără a mai cugeta la cină, luai lancea şi pistolulŭ şi, prin umbra négră a noptii, mĕ depărtai după obiceiu la hotarŭ, unde petrecui nóptea mai multŭ fără somnŭ.

In 3 Septemvre n'am mersŭ acasă până cătră amiadĭ. Intrândŭ în satŭ, n'am vĕḑutŭ nicĭ o schimbare şi nicĭ o faimă mai deosebită. Din 4—7 Septemvre séra am petrecutŭ ḑilele şi nopţile cu frică şi cu cutremurŭ, mai cu sémă, că acum se audia, că vorŭ veni mulţime de cătane şi vorŭ face tóte relele câte le potŭ ómenii vorbi după a lorŭ închipuire. Cei mai mulţĭ stăruiau, ca eu sĕ mĕ ducŭ, unde mĕ vorŭ duce ochii, că de mĕ vorŭ prinde, atâta e de mine.

Eu, deşi cuprindeam cu mintea totă ponderositatea acestorŭ sfaturĭ, nu voiam a mĕ depărta, ca sĕ vĕdŭ, ce sórte vorŭ avea aceştĭ ómenĭ, carĭ orĭ şi cum, prin lipsa de tactŭ suntŭ induşĭ în nenorocirea ce-i amenința. Ast-fel nu numai, că nu m'am depărtatŭ din împrejurimea locului acestuia, ci în 7 Septemvre séra, firesce îmbrăcatŭ în vestminte ţĕrănescĭ, m'am culcatŭ afară în grădină.

In acéstă nópte de cătră ḑiuă o plóie lină, ce cădea pe pălăria mea cea lată, mĕ treḑi din somnŭ. Totŭ atuncĭ însĕ mi-se părŭ, că audŭ din partea de josŭ a satului unŭ sgomotŭ neîndatinatŭ; am păşitŭ cătră partea grădinii, ce se termineză cu uliţa, ca sĕ ascultŭ şi sĕ audŭ mai bine. In acelŭ momentŭ mĕ întâlnii cu unŭ feciorŭ din satŭ, care cuprinsŭ de spaimă îmĭ spuse următórele:

— Domnişorule, eu am fostŭ adĭnópte cu boii, şi am vĕḑutŭ cum au înaintatŭ mulţime de cătane cu puscile în mână cătră satulŭ nostru; mi-am lăsatŭ boii la cei-l'alţĭ boarĭ şi eu am fugitŭ sĕ-ţĭ facŭ cunoscutŭ, că sĕ daĭ dosu.

— Bine, dér încâtro sĕ mĕ ducŭ?

— Încă-i întunerecŭ, du-te la podŭ şi trecĭ Mureşulŭ dincolo, apoi, câtŭ vedĭ cu ochii, e locŭ largŭ.

— Bine Ioane, dér de vorba nóstră nimenĭ sĕ nu scie.

— Ferit'a Dumneḑeu.

XI. Peste Mureşŭ.

Acestorŭ vorbe a urmatŭ fapta. În puţine secunde m'am aflatŭ la podŭ, unde din norocire am găsitŭ pe podarulŭ, badea Dumitru, stândŭ în picióre şi cuprinsŭ şi elŭ de-unŭ presimţŭ sinistru séu de ideia de-aşĭ esplica sgomotulŭ ce pĕtrundea prin tăcerea nopţii. După salutările îndatinate i-am ḑisŭ scurtŭ şi apăsatŭ.

— Mare-i puterea lui Dumneḑeu, bade Dumitre, şi multŭ suntŭ rĕi şi blăstĕmaţĭ duşmanii nemului nostru. Eu voescŭ sĕ trecŭ apa dincolo, dér vréu, ca despre mine, afară de Dumneḑeu, sĕ nu scie nimenĭ în lume unde mĕ aflu.

Abia rostii aceste cuvinte şi lanţulŭ era pusŭ grămadă în luntre fără cea mai mică zuruire, ér în momentulŭ următorŭ noi încă ne aflamŭ în luntrea, care fu dată, prin o împinsătură puternică, valurilorŭ Mureşului. Cândŭ eramŭ la mijloculŭ apei, podarulŭ 'mĭ ḑise: „Dumneḑeu cu d-ta, nu avé nicĭ o grije." In câte-va secunde eram la ţĕrmurulŭ contrarŭ. După ce-am

niei". Eu însĕ îi voiu arăta d-niei sale acte publice, prin carī se va dovedi frica Maghiarilorŭ de „Dacoromanismŭ". Ba pe semne dênşii nicī n'au pututŭ crede, că ar esista vre-unŭ Românŭ, care sĕ nu lucre cu trupŭ cu sufletŭ pentru intemeierea, respective pentru învierea „Dacoromanismului".

In anulŭ 1847, când ţĕranii ardelenī, storşī până la mĕduvă de foştii lorŭ stăpânī, au începutŭ a se mişca, ca sĕ scuture jugulŭ secularŭ, nobilimea ajutată de guvernŭ, séu mai bine ḑisŭ: guvernulŭ ajutatŭ de nobilimea conservativă, a rĕspunsŭ ţĕranilorŭ cu unŭ proiectŭ de lege, vestitulŭ, ominosulŭ „Urbariu", care era sĕ-i strivéscă pe bieţii ţĕranī cu desĕvêrşire. Ca motivŭ, pentru ce ţĕranulŭ românŭ nu póte sĕ devină liberŭ, unŭ grofŭ regalistŭ, representantele guvernului, în şedinţa parlamentului din Cluşiu din 15 Ianuarie 1847 a ḑisŭ următórele cuvinte grave şi pururea memorabile, pe carī totŭ Românulŭ trebue sĕ şi-le însemne:

„Am unŭ temeiu pré seriosŭ, „ca sĕ privescŭ la totala rescumpĕ„rare (a ţĕranilorŭ din robiă), *ca la „mórte.* Precum noi nu scimŭ acuma „unde a fostŭ patria originală a strĕ„moşilorŭ noştri veniţī din Asia, aşa „sĕ păzimŭ, ca nu cumva peste „40—50 de anī, sĕ trebuiască a căuta „pe Maghiarī, în mica nóstră patriă „Transilvania, cu lampa; pentru-că „*décă Transilvania va sta de sine,* **se va „preface în ceea ce fusese înainte cu „nóuĕ-sute de anī, când veniseră aci „Tuhutum şi Arpad: uşorŭ se póte „face Dacia".**

Optŭ lunī în urmă, în 27 Augustŭ 1848. Baronulŭ Vesselényi, în camera magnaţilorŭ din Pesta propune, ca parlamentulŭ sĕ primescă în loculŭ numelui „Valach" adevĕratulŭ nume „Românŭ", dér cu condiţiunea, décă acéstă numire nu învólvă „Daccromanismŭ".

Tóte aceste se făceau: *De nobis sine nobis*".

Pe acelŭ timpŭ nu esista regatŭ românŭ; Moldova şi Valachia erau dóuĕ ţĕrişóre vasale. Nu esista Liga culturală. Nu esista Comitetulŭ partidului naţionalŭ.

Românii din aceste ţĕrī abia se deşteptară din „somnulŭ celŭ de mórte". Unŭ singurŭ lucru esista, care ardea, ca jărateculŭ sub spuză, Geniulŭ românismului, care veghia şi din vechī morminte striga: *Resistă naia mea, resistă!*" Esista „Doina", care cu jale ne ḑicea:

„Nu privi dér totŭ l'aceste,
„Te vei scóte ér din clesce.
„Mĕi Române, mĕi!"

*

Dér alta e durerea d-lui Ovári, şi mai alesŭ a acelora, carī l'au trimisŭ la colindatŭ. Anume: sĕ dovedéscă cu diploma regelui Mathia, că „*Valachii*" *nu-sŭ născuţī, nicī demnī pentru libertate.* Veḑī asta-i asta!

De cumva nu i-ar fi succesŭ d-lui Ovári sĕ se facă de rîsŭ cu misiunea d'a convinge pe Italienī, că Românii nu-sŭ sânge din sângele lorŭ, apoi întreprinderea de-a dovedi, că noi nu suntemŭ apţī pentru libertate, l'a făcutŭ de batjocură. Auḑī acolo! Francia îşī varsă torenţī de sânge, pentru ca „omulŭ" sĕ devină omŭ, ér Italia a avutŭ cei mai mulţī martirī pentru libertate, şi acum sĕ vină „Ovári" sĕ le arete cu privilegii ruginite, că „Valachii" nu-sŭ apţī pentru libertate.

Lucru naturalŭ, ca sĕ poţī pe cineva arunca în jugulŭ robiei, trebuia sĕ ḑicī, că elŭ nu-i aptŭ pentru libertate. Dér în jugulŭ robiei a fostŭ şi poporulŭ maghiarŭ până în 15 Martie 1848, când tinerimea din Pesta a proclamatŭ ştergerea sclăviei. Aşa-déră nicī Maghiarii n'au fostŭ apţī pentru libertate; apoi familii române nobile au fostŭ sute şi mii, carī prin eroismŭ şī-au câştigatŭ libertate şi prerogative.

Ce dovedesce unŭ astfelŭ de documentŭ: ruşinea Românilorŭ? Nu! Ruşinea secolului, în care s'a scrisŭ, de cumva e autentică acea diplomă, şi nu va fi unŭ falsificatŭ, precum am vĕḑutŭ una între multele diplome, ce mī-au trecutŭ prin mânī, între carī şi diplome dela regele Mathia. Prin acéstă diplomă se donéză văile şi munţii de pe teritoriulŭ unei comune, cu dreptŭ feudalŭ, „cum vallis et montibus", dér cuvêntulŭ „valis" *era rasŭ* şi inlocuitŭ cu cuvêntulŭ „Valachis", adecă s'au donatŭ *Valachii* şi *munţii.*

Décă d-lŭ Wekerle şi Hieronymi ar fi trimisŭ pe d-lŭ Ovári, ca sĕ studieze „causa valachă" aicī în patriă şi sĕ publice o broşură, unŭ proiectŭ: cum s'ar puté Valachii îndestuli? — mai avea sensŭ; miniştrii însĕ de regulă, décă nu-sŭ genii, ce nu în tótă tufa se află, suntŭ încreḑuţī, ei credŭ, că a ignora pe cineva, însémnă, a-lŭ fi nimicitŭ. N'ar strica, décă pe frontispiciulŭ palatului ministerialŭ, spre a-şī împrospĕta-o ḑi de ḑi, ar sta următórea inscripţiă:

„Szerencse szekerén okosan ülj,
„Ugy forgasd tengelyét, hogy fel ne dülj".

*

Sĕ nu crédă d-lŭ Ovári, că Românii n'ar sci, că ţĕranilorŭ românī nicī sub unŭ rege nu li-s'au făcutŭ atâta rĕu, ca tocmai sub regele Mathia, dér pe acelŭ timpŭ bietulŭ ţĕranŭ era obiectŭ bunŭ de vêndutŭ şi dăruitŭ. Pe acelŭ timpŭ domnia spiritulŭ de caste: unii „domnī", ér alţii „sclavī"; simţĕmêntulŭ naţionalŭ, precum se înţelege în ḑiua de aḑī, era unŭ ce necunoscutŭ.

Când Românii se provócă la familia Hunyady şi la alte familii aristocratice maghiare, de origine română, o facŭ purŭ şi simplu sĕ dovedéscă „că elementulŭ românŭ, din alŭ cărui sânge îşī tragŭ originea acele familii, carī au strălucitŭ, ca bărbaţī de statŭ, ca eroi, posedă în gradŭ înaltŭ tóte calităţile unui poporŭ demnŭ de o sórte mai bună şi că virtuţile acelorŭ bărbaţī nu datorescŭ geniului maghiarŭ adusŭ cu sine din Asia, ci geniului românŭ, găsitŭ aicī în Dacia.

Sciu Românii fórte bine, că ţĕranulŭ nicī în Moldova şi Valachia n'a fostŭ tractatŭ mai bine sub domnitorii lorŭ naţionalī. Celŭ ce n'o scia, a putut'o învĕţa din cuvêntarea ce-o rosti domnulŭ V. A. Urechiă la mormêntulŭ marelui bărbatŭ Cogălniceanu, citând unŭ pasagiu din alocuţiunea lui Cogălniceanu, cu care a întêmpinatŭ pe Cuza, alesulŭ Moldovei şi Valachiei: „Fii blândŭ şi „îndurătorŭ, mai alesŭ pentru ţĕ„ranī, *pentru carī toţī Domnii de mai „înainte, au fostŭ nepăsătorī şi rĕī*".

Sciu Românii fórte bine, că tocmai regele Mathia a fostŭ acela, care a purtatŭ celŭ mai crâncenŭ rĕsboiu pentru de-a supune şi cuceri ţéra românéscă, Moldova şi Valachia, dér sciu şi aceea, că regele Mathia a păţit'o, întocmai cum o păţise regele Ludovicŭ celŭ mare, fiulŭ lui Carolŭ Robert, din familia Anjou: ambele armate maghiare au fostŭ sdrobite de armele Valachilorŭ. Ba regele Mathia a fostŭ gravŭ rănitŭ, i s'a ruptŭ o săgétă în spate, în urma căreia a zăcutŭ timpŭ îndelungatŭ în Praga la socrulŭ sĕu, la regele Podiebrad, unde i s'a făcutŭ operaţiunea.

O declarare a d-lui Urechiă.

Ḑilele aceste „Budap. Hirlap" şi „Pester-Lloyd" aduseseră scirea, că Liga din Bucurescī ar fi comunicatŭ ḑiarelorŭ de acolo, că toţī alegĕtorii românī din Ardealŭ vorŭ adresa monarchului o petiţiune pentru graţiarea lui Raţiu şi soţī. Acéstă scire ni s'a transmisŭ şi nouĕ de biroulŭ de corespondenţă din Pesta şi noi ne-amŭ esprimatŭ îndoiéla în esactitatea ei.

Étă ce cetimŭ acuma în „*Pester Lloyd*" dela 4 Februarie:

„Dela preşedintele Ligei culturale române primimŭ următórea declarare, pe care o luămŭ la cunoscinţă cu sinceră satisfacţiune:

Onorate Domnule! Scirea adusă de stim. d-vóstre fóiă (ediţiunea de séră dela 28 l. c.), că Liga română culturală ar inscena o mişcare, spre a aţîţa pe Românii ardelenī în contra guvernului ungurescŭ printr'o petiţiune pentru graţiarea lui Raţiu şi soţī, póte fi întemeiată numai pe nisce informaţiunī cu desevêrşire născocite. *Liga culturală română n'a întreprinsŭ absolutŭ nimicŭ, spre a îndemna pe Românii ardelenī de a lua vr'o posiţiune óre care faţă cu guvernulŭ lorŭ, nicī nu s'a ocupatŭ în genere cu cestiunea graţiării lui Raţiu şi soţī, şi cu atâtŭ mai puţinŭ a compusŭ séu a pusŭ în circulaţiă o astfelŭ de petiţiune.* Rugându-ve amicabilŭ de-a publica acéstă rectificare, primiţī asigurarea deosebitei mele stime.

Bucurescī, 18 (30) Ianuarie 1895.

Preşedintele:
V. A. Urechiă

„Agitaţiunī filoromâne".

Sub titlulŭ acesta publică „*Hazánk*" dela 14 Februarie o corespondenţă, ce i-se trimite din *Milanŭ* (Italia). Corespondentulŭ fóiei maghiare se ocupă de „agitaţiunile", ce se facŭ în Italia în favórea Românilorŭ din Transilvania şi Ungaria, „agitaţiunī", în carī elŭ vede o mare primejdiă pentru Ungaria şi naţiunea maghiară.

Este lucru ridicolŭ, — ḑice corespondentulŭ din Milanŭ — că Italia cutéză a-se amesteca în politica internă a altorŭ state; dér când statulŭ acesta e chiarŭ Ungaria, *acésta e lucru seriosŭ.* Căcī ce lipsă e de tripla-alianţă. când unulŭ din membri acesteia este chiar acela, care în virtutea alianţei a câştigatŭ tractate comerciale şi vamale favorabile dela Germania şi monarchia nóstră, cândŭ, ḑicemŭ, acestŭ soţŭ de alianţă se îndreptéză pe faţă contra patriei nóstre şi agitéză contra unităţii naţiunei nóstre? De ce trébă e ministerulŭ comunŭ de esterne, déca privesce indiferentŭ şi pasivŭ atacurile parlamentului italianŭ şi a opiniunei publice italiene contra nóstră şi declaraţiunile acestora în cestiunea naţionalităţilorŭ, cea mai însĕmnată şi vitală cestiune pentru noi?

Tóte foile italiene, începêndŭ cu „*Tribuna*" tot-déuna guvernamentală, pe care o inspiră *Crispi*, până la republicana „*Secolo*", inspirată de *Cavallotti*, s'au ocupatŭ deja de cestiunea Românilorŭ din Ungaria; şi dintre sutele de foi italiene nicī una nu s'a vĕḑutŭ, care sĕ nu fi luatŭ partea Românilorŭ şi care sĕ nu fi agitatŭ contra „barbariei" Maghiarilorŭ. Irredentiştilorŭ românī le-a succesŭ a cumpĕra (??) în parte pressa italiană, în parte a-o seduce (??)...

După aceea „*Vocile Latine*" au îndreptatŭ şi mai multŭ opinia publică italiană contra nóstră, find-că în acéstă carte, redactată cu mare rutină literară şi dialectică, nu numai bărbaţii conducĕtorī italienī din viaţa publică şi politică, ci şi câţī-va de frunte francesī *au luatŭ posiţiă hotărîtă în favórea Românilorŭ.* E regretabilŭ, că guvernulŭ maghiarŭ n'a prea luatŭ cunoscinţă despre acéstă carte, ér ministerulŭ comunŭ de esterne a ignorat'o cu totulŭ; ba nicī opinia publică maghiară n'ar fi sciutŭ nimicŭ despre ea, décă 1—2 foi din Budapesta nu ar fi publicatŭ din trênsa câte-va specimene şi n'ar fi comentatŭ unele „vocī". Comentarele însĕ n'au fostŭ cetite în strĕinătate.

Irredentiştii italienī, carī până acuma şī-au sfărmatŭ capulŭ numai cu Istria şi Triento, acum începŭ a vorbi seriosŭ şi despre „liberarea" Românilorŭ din Ungaria, ba o fóiă ministerială de aicī, pune cu tótă hotărîrea următórea alternativă înaintea guvernului maghiarŭ; adecă:

1) Séu sĕ dea (guvernulŭ maghiarŭ) parlamentŭ liberŭ şi independentŭ Românilorŭ, şi sĕ facă Cluşiulŭ capitală a provincei;

2) séu sĕ retrocedeze Ardélulŭ regatului românŭ, şi în loculŭ Maghiarilorŭ excolonisaţī de acolo, sĕ coloniseze pe Românii din Bănatŭ.

Că pe care din aceste douĕ proiecte îlŭ va primi guvernulŭ maghiarŭ, care s'a formatŭ de curêndŭ, noi nu scimŭ; la totŭ casulŭ însĕ ni-e ruşine şi ne mirămŭ, că unŭ guvernŭ, pe care ḑilele acestea l'a prémăritŭ aşa de multŭ unŭ profesorŭ de universitate, a lăsatŭ sĕ ajungă lucrurile până acolo, încâtŭ unŭ statŭ ca Italia, aliatŭ alŭ nostru, sĕ cuteze a îndrepta contra integităţii Ungariei unŭ atacŭ pe faţă atâtŭ de temerarŭ.

Anulŭ trecutŭ — ḑice mai departe corespondentulŭ lui „*Hazánk*" — a apărutŭ în Parma o broşură a publicului italianŭ *Roberto Fava*, întitulată „Memorii din România", care ne vatĕmă şi ne hulesce pe

---

trecutŭ Mureşulŭ m'am întorsŭ cătră binefăcĕtorulŭ meu şi i-am ḑisŭ:

— Bade Dumitre, sĕ póte, ca eu la nópte orī mâne nópte, sĕ mĕ reîntorcŭ în satŭ. D-ta însĕ nu o sĕ mĕ poţī păḑi, dér totu-şī, ca eu sĕ potŭ trece când voiu vré, d-ta sĕ aducī în tótă séra luntrea dincóce, sĕ o legī de pociumbŭ, şi étă 1, 2, 3,—10 paşī dela pociumbŭ, sĕ o îngropī în năsipŭ, ca eu s'o potŭ afla.

— Bine, aşa voiu face.

— Dumneḑeu cu noi, îi ḑisei stringêndu-i mâna..... şi mĕ făcui nevĕḑutŭ prin întunecimea, ce se părea, că mai zăbovesce pe pămêntŭ numai pentru mine.

Dincolo de Mureşŭ, mĕ socoteam dincolo de pericolulŭ flagrantŭ. Aveam înaintea mea câmpia séu românimea compactă, în care cu ajutorulŭ vestmintelorŭ ce purtam, puteam dispare, ca o picătură în oceanŭ. Apoi pe acele vremurī tradarea nu era cunoscută între Românī nicī din nume.

Eu însĕ — îmī gândeam — nu mĕ potŭ depărta, până voiu vedé, ce va fi cu poporulŭ, căcī altmintrelea aşī puté sĕ mĕ aflŭ acum în Orlatŭ, orī în Năsĕudŭ la Urban.

Astfelŭ déră am rĕmasŭ: şi ca sĕ am scire nemijlocită despre întêmplămintele ḑilei, mi-am propusŭ a mĕ urca pe o rîpă, ce se înalţă vis-a-vis cu satulŭ, şi sĕ-mī facŭ culcuşulŭ aicī sub o piétră, ce-şī scóte capulŭ din păreţii înalţī ai rîpei, de unde voiu puté fi spectatorŭ alŭ tuturorŭ lucrurilorŭ, fără ca sĕ fiu observatŭ de cine-va...

Planulŭ mi-se părea bunŭ, dér nu l'am pututŭ esecuta, din causă, că începuse o plóie désă, care făcea sĕ lunece terenulŭ, pe care-lŭ percurgeam în patru brâncī. Astfelŭ am datŭ înderetŭ de vale până la póla rîpei.

Plinŭ de noroiu, cum eram, făcusem unŭ încungiurŭ ca de 3/4 óră şi m'am urcatŭ în vêrfulŭ délului, ca de aicī sĕ cautŭ în satulŭ pe care atâtŭ îlŭ iubescŭ.

Dér în zadarŭ! Plóia curgea în torentŭ şi o negură, ce se slobodise, mi-a închisŭ vederea satului dinaintea ochilorŭ; numai la urechī îmī pĕtrundea sunetulŭ monotonŭ şi înfiorătorŭ alŭ dobelorŭ.

Ce sĕ facŭ? Plinŭ de apă până la piele şi încărcatŭ de noroiu, tragŭ cătră o stână, ce sciam, că sĕ află pe colinele aceste. Ajungêndŭ la stâna, pe care am aflat-o deşértă, am căutatŭ împrejurŭ, dér de negura cea désă nu vedeam încătrău s'ar puté afla turma, şi astfelŭ mi-am propusŭ a rĕmâné aicī, până se va abate cineva pe la stână.

(Va urma.)

față. Broșura acésta nu s'a vêndutŭ în piața publică, ci s'a trimisŭ numai deputațilorŭ, senatorilorŭ și politicilorŭ mai distinșĭ italienĭ și diarelorŭ, în carĭ s'au publicatŭ întregi ditirambi despre acéstă carte, accentuându-se, că Românii suntŭ în stare de sclăviă și suntŭ tîrîțĭ în temnițe... Că *Roberto Fava* n'a scrisŭ acéstă broșură din propriulŭ sĕu îndemnŭ, ci pusŭ și instigatŭ de alții sĕ scie, apare din fiă-care rêndŭ. Mai bine însĕ o dovedescŭ acésta scrisorile de recunoscință și criticele binevoitóre, ce i le-au trimisŭ și făcutŭ *Bonghi* și *De Gubernatis*....De Gubernatis este unulŭ dintre savanții italienĭ, care e membru alŭ Academiei maghiare, și care în timpulŭ din urmă a calificatŭ procedura Maghiarilorŭ față de Românii din Ungaria cu terminii de *simplement monstrueux* (simplă monstruositate).....

Corespondentulŭ fóiei ungurescĭ se silesce apoi se presente pe acești bărbațĭ iluștri italienĭ și pe toțĭ generoșii filo-românĭ din Italia, dreptŭ nisce ómenĭ „venali", politicesce „decăduțĭ" și „krakeleri politicĭ", înjurându-i în totŭ chipulŭ c'o adevĕrată nerușinare „betyár"-éscă. Dér orĭ cu ce s'ar mângăia stirpea arpadiană din Milanŭ, din chiar vorbele lui apare evidentŭ, că îlŭ dóre și ustură rĕu adevĕrulŭ și dreptatea, și-lŭ muncesce cumplitŭ faptulŭ, că opinia publică din Italia, bărbații politicĭ, publiciștii și savanții italienĭ au ajunsŭ la cunóscerea adevĕratelorŭ stări din Ungaria, pe carĭ le condamnă și infieréză după meritŭ.

SCIRILE DILEI.

25 Ianuarie.

Renoirea triplei alianțe. După o depeșă a lui „Daily Chron." primită din Roma, în anulŭ acesta se va renoi tripla alianță și tot-odată se va încheia între respectivele puterĭ și o convenția militară deosebită. Noulŭ pactŭ se va da și publicității.

—o—

Unŭ nou mijlocŭ de corteșire. Casulŭ următorŭ s'a întêmplatŭ din incidentulŭ alegerii ministrului de justiția maghiarŭ în Duna-Szerdahely. „Magyarórszag" spune, că înainte de diua alegerii s'a trimisŭ din Budapesta o telegramă subscrisă de secretarulŭ primatelui Vaszary, adresată către plebanii Herman din Várkony și Kanovics din Alostály prin care primatele le poruncesce, ca pe Lunĭ diminéța sĕ se afle negreșitŭ în palatulŭ primatelui din Buda. Amêndoi s'au presentat Lunĭ diminéța acolo, însĕ nime nu scia nimicŭ despre numita telegramă. Așa-déră ea a fostŭ o falsificația, ca pe cei doi preoțĭ catolicĭ sĕ-i țină departe în diua alegerii. „Partida poporală", dice numita fóiă, va cere cercetare și d-lŭ ministru de interne va fi în posiția, de-a întreveni în aflarea acestei manevre de corteșire, care este unŭ ne mai pomenitŭ scandalŭ.

—o—

Alte foi oprite. Din nou au fostŭ oprite următórele foi: „*Voința Craiovei*", ce apare în Craiova, „*Buciumulŭ Românŭ*" din Botoșanĭ și broșura „*Les Romains de Transylvanie*", ce a apărut în Paris. Tóte acestea au fostŭ oprite pe cuvêntŭ, că „suntŭ pline cu agitațiunĭ în contra idei de statŭ maghiarŭ".

—o—

Abusurĭ în Bonyhád. Lui „Budap. Tagblatt" i-se depeșéză din Bonyhád, unde a fostŭ adĭ alegerea de deputatŭ, că suntŭ ne mai audite presiunile, ce se facŭ din partea cercurilorŭ oficiale asupra aderențilorŭ candidatului partidei naționale, baronulŭ Ivor Kaas. Gendarmeria din întregŭ cerculŭ este mobilisată și urmăresce pe br. Kaas din comună în comună, unde îșĭ ține vorbirile-programŭ. In decursulŭ vorbirilorŭ solgăbirăii și notarii producŭ tumulte strigândŭ „éljen"-urĭ pentru Perczel. Afară de acestea poporulŭ în continu e tractatŭ, se împartŭ banĭ și beuturĭ din greu. Br. Kaas — dice numita fóiă — cu tóte aceste a ținutŭ vorbirĭ în 32 comune, fiindŭ primitŭ în totŭ loculŭ cu banderii, musicĭ și cu mare entusiasmŭ. Alegĕtorii oposiționalĭ speréză, că vorŭ învinge.

Mișcărĭ socialiste în Ungaria. Din *Pecĭca* se scrie, că la têrgulŭ sĕptĕmânalŭ, ce s'a ținutŭ dilele trecute acolo, doi socialiștĭ, anume *Teutsch* Stefanŭ și Petru *Ponta*, au adresatŭ poporului vorbirĭ în limba română, germană și maghiară, îndemnându-lŭ, ca sĕ pretindă dela autoritățĭ a i-se da 4000 de jugĕre sĕmĕnătură și pădure din hotarŭ, fiind-că suntŭ ale poporului. Pe Dumineca viitóre este convocată o mare adunare socialistă.

—o—

Abdicerea banului Croației. Diarulŭ „Agram. Tagblatt" scrie următórele: Contele Khuen-Hédervary, banulŭ Croației, s'a esprimatŭ în clubulŭ liberalŭ către câțĭ-va prietinĭ de ai lui, că în celŭ mai scurtŭ timpŭ, póte la finea lunei curente, va abdice de demnitatea, ce ocupă, și se va retrage la bunurile sale, ca nu peste multŭ din nou sĕ apară pe orisontulŭ politicŭ alŭ Ungariei.

—o—

Marce postale internaționale. Fóia oficială italiană scrie, că în statele legate prin postă se lanséză ideia de-a întroduce marce postale internaționale. Ideia acésta s'a pornitŭ mai întâiu dela oficiulŭ postalŭ centralŭ din Berlinŭ. După-ce, cu escepțiunea Statelorŭ Unite, tóte celelalte state s'ar alătura la acestŭ planŭ, cestiunea în curênd se va așterne înaintea unui congresŭ internaționalŭ.

—o—

Adunarea poporală din Spalato, convocată pe 4 Februarie, ca sĕ ia resoluțiunĭ în privința reîncorporării Dalmației, a fostŭ oprită de autoritățĭ și proclamațiunile au fostŭ confiscate. Totŭ asemenea autoritățile au interdisŭ și celelalte adunărĭ convocate în diferitele orașe din Dalmația. Arangeatorii adunărilorŭ au protestatŭ contra acestei volnicii la locțiitorulŭ provinciei.

—o—

Casina română din locŭ îșĭ va ține adunarea generală Dumineca viitóre la órele 3 p. m.

—o—

Balulŭ oficerilorŭ. Ciclulŭ petrecorilorŭ arangiate în érna acésta de corpulŭ oficerescŭ alŭ garnisónei din orașulŭ nostru, l'a încheiatŭ balulŭ de Sâmbătă din Redută care a reușitŭ splendidŭ în tóte privințele. Lume multă și frumósă din tóte naționalitățile. Toalete și costumurĭ elegante între carĭ și câte-va costume de dame românescĭ și săsescĭ. Intre jocurĭa fostŭ și „Romana", pe care au dansai'o vr'o 50 părechĭ. Ca surprisă oficerimea a improvisatŭ și unŭ cotillonŭ frumosŭ.

—o—

Balŭ la Zêrneștĭ. Balulŭ „Reuniunei femeilorŭ române din Zêrneștĭ și jurŭ" se va ține Sâmbătă în 9 Febr. n. c. în edificiulŭ scolarŭ. Inceputulŭ la 8 óre séra. Intrarea: de persónă 1 fl., de familiă 1 fl 50 cr.

—o—

Érnă grea. Februarie, altă dată mai domolŭ și mai îndurătorŭ cu noi, anulŭ acesta e fórte strașnicŭ. Ni-a bătutŭ la ușă cu viscole și nea și trei dile de-arêndulŭ n'a încetatŭ aprópe de locŭ cu ninsulŭ. Lunĭ séra și Marțĭ séra au fostŭ în părțile acestea viscole cu zăpadă, și abia adĭ de către diuă s'a înseninatŭ cerulŭ și sórele, împrăsciândŭ norĭ și negure, strĕlucesce pe-unŭ cerŭ seninŭ pomposŭ. In urma zăpedilorŭ marĭ, ce-au cădutŭ, trenurile circuléză cam neregulatŭ. Adĭ de pildă nu ni-a sositŭ posta din Budapesta-Clușiu etc. La oficiulŭ postalŭ din locŭ publiculŭ a fostŭ avisatŭ adĭ diminéță, că trenulŭ, ce trebuia sĕ soséscă aicĭ la $7^3/_4$ óre, va sosi numai c'o întârdiere de 7 óre.

—o—

O cântăréță de 70 anĭ. In Petersburg a apĕrutŭ pe scena artei musicale o bunică de 70 anĭ, care atrage totŭ mai multŭ atențiunea societății culte. Artista-cântăréță se numesce *Irina Andrejwna Feodora*, care nu scie nicĭ ceti, nicĭ scrie, dér reciteză din memoriă 19,000 cântece poporale. Dumineca trecută a apĕrutŭ întâia-óră pe bină. Când a începutŭ sĕ cânte, părea că a întineritŭ cu 20 de anĭ, ochii îi strĕluceau, vocea i-se întărea și publiculŭ o aplauda nebunŭ.

Declarațiunea deputațilorŭ săsescĭ.

Deputații săsescĭ din camera ungară publică în „*Sieben. D. Tageblatt*" de erĭ o declarațiune, prin care voiescŭ sĕ dea lămurirĭ asupra motivelorŭ, carĭ i-au făcutŭ sĕ rĕmână în partida guvernamentală, și prin care voiescŭ sĕ-șĭ scuse ținuta lorŭ politică. Declarațiunea umilitóre, pe scurtŭ este următórea:

Rĕmânerea deputațilorŭ dietalĭ săsescĭ în „partida liberală" a datŭ nascere în opiniunea publică, și mai alesŭ într'o parte a pressei din patriă, la diferite neînțelegerĭ, ba chiar și la atacurĭ învinuitóre, prin carĭ se póte împiedeca séu celŭ puținŭ se póte înfluința în modŭ păgubitorŭ conceptulŭ corectŭ despre ținuta acestorŭ deputațĭ. De aceea subscrișii îșĭ ținŭ ca datorință patriotică, a face o declarațiă publică în acéstă cestiune importantă atâtŭ țĕrei, câtŭ și alegĕtorilorŭ lorŭ.

După lupte îndelungate și încercărĭ grele, în fine a succesŭ la 1890 a uni totalitatea poporului săsĕscŭ din Ardealŭ prin programulŭ poporalŭ atuncĭ făuritŭ. De-odată cu lucrarea unirei a succesŭ a întra și într'o *înțelegere multŭ dorită cu guvernulŭ*. Prin acésta s'a făcutŭ posibilă o apropiare și de partida guvernamentală din parlamentŭ. In a. 1892, *la espresa dorință a alegĕtorilorŭ săsescĭ*, toțĭ deputații lorŭ întrară în partidulŭ liberalŭ, unde și rĕmaseră totŭ timpulŭ de atuncĭ încóce, fiindu-le aprobată ținuta în anii 1893 și 1894 de adunările bărbaților de încredere a Sașilorŭ.

Deputații săsescĭ la rêndulŭ lorŭ suntŭ chiămațĭ și datorĭ, ca în *prima liniă sĕ promoveze binele și interesele statului ungarŭ*, și apoi în cerculŭ acesta au dreptulŭ a apăra și sprijini drepturile naționale, culturale și economice ale acelorŭ cercurĭ electorale, pe carĭ le representă. Noi subscrișii ne-amŭ datŭ tótă silința de-a *satisface* în amêndouĕ direcțiunile, și am avut'o acésta în vedere și cu ocasiunea schimbărei guvernului din timpulŭ recentŭ.

Stândŭ noi în partida liberală, se înțelege, *că trebue sĕ privimŭ sórtea acesteia ca pe una, ce și pe noi ne atinge forte multŭ.* Remânêndŭ programulŭ partidului liberalŭ totŭ același, părăsirea partidului din partea nóstră ar fi însĕmnatŭ *o demonstrațiune, unŭ actŭ de dușmăniă contra partidului, stătătorŭ pe basa pactului dela 1867.* Pentru daunele grele, ce s'ar fi iscatŭ din acésta pentru țéră și pentru monarchiă, ne-ar fi făcutŭ rĕspundĕtorĭ pe noi, pe deputații săsescĭ. Eșirea nóstră ar fi potențatŭ *stările încurcate dintre partidele camerei* și ar fi însĕmnatŭ promovarea unei politice de resvrătire.

Inainte de tóte amŭ pretinsŭ dela d-lŭ ministru-președinte, sĕ se declare apriatŭ în cestiunea punerei în praxă a legei de naționalitățĭ dela 1868 și a recunóscerei programului naționalŭ săsĕscŭ dela 1890. *Aceste declarațiunĭ s'au și făcutŭ în modŭ solemnelŭ* (??). Privitorŭ la programulŭ naționalŭ săsescŭ, d-lŭ ministru-președinte se esprimă publice în parlamentŭ, că *nu are nicĭ o obiecțiune contra conținutului programului nostru naționalŭ* (??), și că acesta nu stă în controversă cu *direcțiunea „ce voiesce guvernulŭ sĕ ia și pe care va și lua-o"*.

Aceste declarațiunĭ ale d-lui ministru-președinte suntŭ de mare însĕmnătate, putemŭ sĕ le privimŭ ca pe nisce *asigurărĭ obligatóre, carĭ suntŭ în stare sĕ împrăscie orĭ și ce îngrijirĭ seriόse* și sĕ nască speranța, că în cestiunĭ naționale, culturale și economice poporulŭ nostru nu va mai întîmpina la factorii normativĭ din statŭ nicĭ o piedecă și amenințare.

Decĭ cestiunea rĕmânerei nóstre în partidulŭ guvernamentalŭ pentru timpulŭ proximŭ e resolvată.

Subscrișĭ: Frideric *Schreiber*, I. *Gull*, S. *Dörr*, Dr. *Kaiser*, I. *Schuster*, *Salmen*, Dr. I. H. *Schwicker*, *Fluger*, Iosifŭ W. *Filtsch*, Dr. Guido de *Baussnern*, Adolf *Zay*, Carolŭ de *Gutenau* și Dr. Oskar de *Mltzl*.

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 6 Februarie. In procesulŭ pentru perchisițiunea domiciliară la diarulŭ „*Pesti Napló*", *Oszoly* a fostŭ condamnatŭ pentru crima de mituire la *șese lunĭ temniță*, ér deputatulŭ dietalŭ *Cornel Abranyi*, pentru crima de opunere cu forța contra autoritățilorŭ oficióse, la *optŭ lunĭ temniță și la perderea oficiului timpŭ de trei anĭ.* Retrăgêndu-se acusa făcută și contra lui *Barna* și *Braun*, față cu aceștia s'a sistatŭ procedura judecătorescă.

Bonyhád, 6 Februarie. Ministrulŭ de interne, Desideriu *Perczel*, a fostŭ alesŭ deputatŭ dietalŭ cu 1551 contra 751 voturĭ, pe carĭ le-a căpĕtatŭ candidatul partidului „național", Ivor *Kaas*.

Csakathurn, 6 Februarie. Secretarulŭ archiepiscopescŭ din Agram, *Premus*, care agitase pe insula Mur pentru partidulŭ poporalŭ, fŭ atacatŭ la Perlak din partea gendarmeriei, trebuì sĕ părăséscă cerculŭ și fŭ condusŭ pentru siguranță de către gendarmeriă până la granița Croației.

Agitațiunile electorale șĭ-au ajunsŭ culmea, iritațiunea e fórte mare.

Londra, 6 Februarie. Mesagiulŭ de tronŭ, cu care se deschise parlamentulŭ, indică rapórtele cu puterile streine ca amicale și mulțămitóre, și regretă continuarea resbelului dintre China și Japonia.

Marsala, 6 Februarie. Catedrala din San Carlo se surpà în decursulŭ serviciului divinŭ. Mulțĭ greu rănițĭ au fostŭ scoșĭ dintre ruine.

DIVERSE.

Unŭ rege, care vré resboiu. Foile spaniole publică o interesantă istorióră din viéța micului rege spaniolŭ Alfons, pe care poporulŭ îlŭ numesce numai Alfonsino. Miculŭ rege, tocmai dilele trecute și-a serbatŭ a nona di aniversală, cu care ocasiune a primitŭ dreptŭ cadou din partea armatei o frumósă sabiă de Toledo. Cadoulŭ a fostŭ predatŭ regelui din partea unei deputațiunĭ prin o vorbire festivă, în care se esprimă convingerea, că asemenea acestei săbii, întréga armată spaniolă va sta la disposițiunea regelui. Alfonsino a primitŭ deputațiunea cu multă grația și, după depărtarea aceleia, miculŭ rege începù cu tótă mândria sa sĕ-șĭ zângănéscă noua sabiă înaintea mamei sale. — Intr'acestea mama regină regentă întrebându-lŭ, că dela dênsa, ce cadou ar pretinde de diua nascerei? Alfonsino 'i-a rĕspunsŭ: „Scii, iubită mamă, acum am deja o frumósă sabiă și mulțĭ-mulțĭ soldațĭ. Te rogŭ prea mult, sĕ arangemŭ acum unŭ micŭ resbelŭ. ... asta ar fi atâtŭ de frumosŭ!..."

Literatură.

A apărutŭ Nr. 2 alŭ revistei literare-beletristice pentru familiă **„Rândunica"**, cu următorulŭ sumarŭ: Profesorulŭ Iordache, de Marg. Moldovanŭ; Codrule, ce te jelescĭ, de Dela Polovracĭ; Ultima regină a Georgiei (trad.) de Enea P. Bota; Érna, de Petrea dela Clușiu; Iubire, de Fratele din Bucurescĭ; Epigramă, de Antoniu Poppŭ; Rămurele: Impresii de călĕtoriă, de Ilie din Ursenĭ; Feliurite, de * * * „*Rândunica*" apare în Sibiiu, de trei orĭ pe lună și e redactată de d-lŭ Silvestru *Moldovanŭ*. Conținutulŭ ei e variatŭ, amusantŭ și instructivŭ. Prețulŭ abonamentului e pe anŭ 6 fl., pe $^1/_2$ anŭ 3 fl., pe $^1/_4$ anŭ 1 fl. 70 cr.

*

In editura librăriei Nicolae I. Ciurcu din Brașovŭ a apărutŭ: **Abecedarŭ și întâia carte pentru deprinderea limbei maghiare în scólele poporale române**, pe basa planului de învĕțământŭ, de *Franciscŭ Koos*, inspectorŭ scol. în pens. și consilierŭ r. și *Vasile Goldișŭ*, prof. gimn. Prețulŭ 20 cr.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 5 Februarie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	125.75
Renta de coróne ung. 4% . .	99.25
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% .	128 50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	103.40
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.75
Bonurĭ rurale ungare	98.20
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.50
Imprum. ung. cu premii	161 50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	145.25
Renta de hârtie austr.	100.80
Renta de argint austr.	100.85
Renta de aur austr.	125.70
Losurĭ din 1860	157.25
Acţii de-ale Băncei ung. de credit. .	502.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	1078.—
Acţii de-le Băncei austr. de credit.	416.—
Napoleondorĭ	9.85½
Mărcĭ imp. ger.	60.70
London (lire sterlinge).	124.20
Rente de coróne austr.	101 80

Cursulŭ pieţei Braşovŭ.

Din 6 Februarie 1895.

Banconote rom.	Cump.	9.74	Vênd.	9.79
Argint român.	Cump.	9.65	Vênd.	9.70
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.82	Vênd.	9.85
Galbenĭ	Cump.	5.85	Vênd.	5.90
Ruble rusescĭ	Cump.	132.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	60.15	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75
Lire turcescĭ	Cump.	11.15	Vênd.	—.—

„ARIEŞANA“

institutŭ de creditŭ şi de economii, societate pe acţii în Turda.

CONVOCARE

Domnii acţionarĭ ai institutului de creditŭ şi de economiĭ „Arieşana“ societate pe acţii, se învită conform §-lui 17 al statutelorŭ societăţii la

a IX-a adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Turda **la 1 Martie 1895 st. n. după amiadĭ la 2 óre**, în localitatea institutului.

Agendele adunăriĭ vor fi:

1. Raportulŭ direcţiunii despre resultatul anului de gestiune 1894.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Decidere asupra conturilor anuale şi asupra împărţirii profitului curatŭ.
4. Alegerea direcţiuniĭ pe unŭ periodŭ de 5 anĭ, conform § lui 32 din statute.
5. Alegerea comitetului de revidare pe unŭ periodŭ de 3 anĭ (§. 42 stat.)
6. Fixarea marcelorŭ de presenţă pe anulŭ curent.
7. Modificarea parţială a statutelorŭ.
8. Eventuale propunerĭ în cadrulŭ statutelorŭ.
9. Alegerea alorŭ 3 acţionarĭ pentru verificarea procesului verbalŭ alŭ adunăriĭ generale.

Domnii acţionarĭ, carĭ în înţelesulŭ §. 19 din statutele societăţiĭ dorescŭ a participa la adunare în persónă orĭ prin plenipotenţiatŭ, suntŭ poftiţĭ a-şĭ depune acţiile şi eventuelele documente de plenipotenţă, la cassa institutului, celŭ multŭ pâna în 28 Febr. a. c.

Turda, în 30 Ianuarie 1895.

Direcţiunea.

Inchierea socotelelorŭ institutului de credit şi economii, societate pe acţiunĭ „ARIEŞANA“ din Turda, pe anulŭ 1894.

CONTUL BILANŢULUI

Activa		fl.	cr.	Passiva	fl.	cr.
Cassa în numĕrarŭ		1782	—	Capitalŭ	79630	—
Cambii escomptate . . .	107626.41			Depunerĭ spre fructificare	49707	57
Cambii cu asigurare hipot.	51849.71	159476	12	Fondulŭ de reservă	9403	19
Imprumutŭ hipotecarŭ		87019	53	Fondulŭ de pensiune	1325	48
Imprumutŭ pe obligaţii		545	—	Cambii reescomptate	105874	60
Efecte		2114	35	Dividende neridicate.	1021	96
Mobiliarŭ	224.40			Interese anticipate	700	09
10% amortisare	22.02	201	62	Chirie restantă	50	—
Anticipaţii		1269	36	Creditorii	1710	95
Debitorĭ		3459	66	Profitŭ curatŭ	6443	80
		255867	64		255867	64

Contulŭ Profitului şi alŭ Perderilorŭ.

Eşite		fl.	cr.	Intrate	fl.	cr.
Interese:				Interese:		
pentru depunerĭ . . .	2980.53			dela cambii	12665	25
pentru reescomptŭ . .	8558.11			dela hypotecă	7383	10
pentru fondulŭ de reservă	354.15			dela obligaţii	49	45
pentru fondulŭ de pensiune	49.19	11941	98	dela intârdiere	2230	46
Chirie		302	—	Competinţă de scrisŭ	328	79
Dare directă	1550.60			Provisiune	2103	05
„ pentru interese şi depunerĭ	298.04	1848	64			
Salare		2641	58			
Remuneraţii		6	—			
Diverse		923	71			
Spese		454	35			
Porto		110	64			
Marce de presenţă		15	—			
Amortisare 10% (mobiliar)		22	40			
Relut de cuartirŭ		50	—			
Profitŭ curatŭ		6443	80			
		24760	10		24760	10

Turda, 31 Decemvre 1894.

Iuliu Vladuţiu m. p. directorŭ esecutivŭ. *Goerge Boldea* m. p. cassar. *Alexandru Gaia* m. p. comptabilŭ.

MEMBRII ÎN DIRECŢIUNE:

Ionŭ Mészáros m. p. preşedinte. *Dr. St. Suluţiu* m. p. *Iosifŭ Chioreanŭ* m. p. *Iuliu Vlăduţiu* m. p.

Subsemnatulŭ comitetŭ am examinatŭ bilanţulŭ presentŭ, contulŭ profitului şi al perderilonŭ şi confruntându-lŭ cu registrele principale şi secundare ale institutului, constatăm, că le-amŭ aflatŭ cu acelea în deplină consonanţă şi esactŭ.

Turda, 30 Ianuarie st. n. 1895.

Simionŭ Popŭ m. p. preşedinte. *Teodorŭ Chioreanŭ* m. p. *Alexandru P. Romanţianu* m. p. *Petru Iacobescu* m. p.

616,1—2